

Raadsvoorstel

Onderwerp	: Raadsvoorstel
Portefeuillehouder	: wethouder G.J.M. Nijland
Opsteller	: R. van Arkel
Datum	: 7-11-2023
Registratienummer	: 23int01618

Advies College raadsvoorstel agenderen voor: Besluitvorming

Te nemen besluit:

Vast te stellen de Verordening winkeltijden Montferland 2023

Samenvatting:

De huidige Verordening winkeltijden Montferland 2019 (hierna: de "Verordening") is in strijd met artikel 9, eerste lid, van de Dienstenrichtlijn. Het college stelt voor om de Verordening te wijzigen, zodat deze voldoet aan het voornoemde artikel uit de Dienstenrichtlijn.

Het vergunningstelsel uit de Verordening kan op drie manieren in overeenstemming worden gebracht met de Dienstenrichtlijn. De meest voor de hand liggende manier is het uitbreiden van de generieke vrijstelling voor alle winkels om op zondag van 12:00 tot 20:00 uur open te zijn met de mogelijkheid om (ook) van 08:00 tot 12:00 uur open te zijn. Dit zou de facto betekenen dat er een generieke vrijstelling komt voor alle winkels om op zondag van 08:00 tot 20:00 uur open te zijn.

Aanleiding:

Didam Have B.V. (exploitant van de Albert Heijn te Didam) heeft op 6 juni 2023 een verzoek ingediend strekkende tot ontheffing van de Winkeltijdenwet om voor onbepaalde tijd geopend te zijn op zondagen van 08:00 tot 12:00 uur. Op grond van de thans geldende Verordening kunnen burgemeester en wethouders op aanvraag ontheffing verlenen van de in de artikel 2 Winkeltijdenwet vervatte verboden, waaronder het verbod om op zondag open te zijn. Verder voert verzoekster aan dat in de op dit moment geldende verordening onderscheid wordt gemaakt tussen winkels en de bakkersbranche, hetgeen strijdig zou zijn met de (Europese) Dienstenrichtlijn.

Dit verzoek is voorgelegd aan de huisadvocaat (Nysingh). Uit hun advies van 15 augustus 2023 blijkt, kort samengevat, dat de huidige Verordening in strijd is met artikel 9, eerste lid, van de Dienstenrichtlijn.

Overweging:

Het vergunningstelsel uit de Verordening kan op drie manieren in overeenstemming worden gebracht met artikel 9, eerste lid, van de Dienstenrichtlijn:

1. Een eerste mogelijkheid betreft het laten vervallen van de generieke vrijstelling voor de bakkersbranche, zoals opgenomen in artikel 2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Verordening. Indien en voor zover een winkel – of deze nu tot de bakkersbranche behoort of niet – wenst om op zondag van 08:00 tot 12:00 uur open te zijn, dan kan er door de betreffende winkel een ontheffing worden aangevraagd. De aanvraag zal vervolgens getoetst worden aan de criteria uit artikel 3 van de Verordening.
2. Een tweede mogelijkheid betreft het uitbreiden van de generieke vrijstelling voor alle winkels om op zondag van 12:00 tot 20:00 uur open te zijn met de mogelijkheid om (ook) van 08:00 tot 12:00 uur open te zijn. Dit zou de facto betekenen dat er een generieke vrijstelling komt voor alle winkels om op zondag van 08:00 tot 20:00 uur open te zijn.
3. Een derde mogelijkheid betreft het (alsnog) deugdelijk motiveren waarom er in de Verordening een onderscheid is aangebracht tussen de bakkersbranche en de overige winkels voor wat betreft de mogelijkheid om zonder ontheffing op zondag tussen 08:00 en 12:00 uur open te mogen zijn. Daarbij geldt, zoals hiervoor besproken, dat een louter economische reden niet kwalificeert als een dwingende reden van algemeen belang. Ook zal gemotiveerd moeten worden dat er wordt voldaan aan het noodzakelijkheid- en het evenredigheidsvereiste.

De meest voor de hand liggende is de tweede mogelijkheid, de generieke vrijstelling voor alle winkels om op zondag van 08.00 tot 20.00 uur geopend te zijn. Andere dan deze juridische motivatie is gelegen in het feit, dat dit overeenkomt met de tendens in Nederland naar steeds ruimere openingstijden, maar is bovenal gelegen in het feit dat door deze generieke vrijstelling minder omzet weglekt naar omliggende gemeenten en Duitsland.

Beleid omliggende gemeenten

In de omringende gemeenten geldt de volgende winkelopenstelling op de zondag en feestdagen:

Oude IJsselstreek: zon-, feest- en werkdagen geheel vrijgegeven (Vrijstellingen voor zon-, feest- en werkdagen: Voor de in artikel 2 van de Winkeltijdenwet vervatte verboden geldt een algemene Vrijstelling);

Doetinchem: voor zon- en feestdagen geldt een vrijstelling voor alle winkels voor elke zondag van 07.00 uur tot 22.00 uur (met uitzondering van Nieuwjaarsdag, eerste Paasdag, eerste Pinksterdag en eerste Kerstdag);

Zevenaar: Algemene vrijstelling van 06.00 uur tot 22.00 uur. De algemene vrijstelling geldt niet op Nieuwjaarsdag, eerste Kerstdag en 4 mei na 19.00 uur.

Bronckhorst: Algemene vrijstelling voor zondagen van 08.00 uur tot 18.00 uur, met uitzondering van eerste Kerstdag en feestdagen die vallen op zondag.

Afweging voor- en nadelen

Van belang voor de besluitvorming is een afweging van de voor- en nadelen. In het oog springende voordelen zijn onder meer:

- Ondernemers krijgen meer vrijheid om zelf individueel of gezamenlijk in overleg de winkeltijden vast te stellen;
- Aangesloten wordt bij de landelijke trend dat winkels op zondag(ochtend) geopend zijn;

- Verbeterd de concurrentiepositie ten opzichte van de omliggende gemeenten, Duitsland en internetwinkels;
- Voorzien wordt in een winkelaanbod op zondagochtend voor toeristen en recreanten;
- Uitbreiding van de winkeltijden stimuleert de werkgelegenheid.

Ook zijn er nadelen te noemen:

- De vraag is of een winkelier wel een vrije keuze heeft om de winkel op zondagochtend gesloten te houden als andere winkels wel geopend zijn;
- Een openstelling op de zondagochtend vormt een inbreuk op de vrije tijd van winkeliers. In het bijzonder voor de kerkgangers onder de winkeliers is dit een nadeel;
- Voor de bakkersbranche is de zondagochtend een belangrijke ochtend voor de omzet. De bakkersbranche is tegen een openstelling op de zondagochtend voor alle winkels en in het bijzonder de supermarkten.

Conclusie en advies

Na afweging van de voor- en nadelen is de conclusie dat de voordelen van de generieke vrijstelling voor alle winkels om op zondag van 08.00 tot 20.00 uur geopend te zijn opwegen tegen de nadelen. Hiermee wordt voor alle winkels in de Gemeente Montferland een betere concurrentiepositie bereikt. Meer en een vroeger bezoek op zondag aan de lokale supermarkt zou ook de andere winkels een flinke omzet-impuls kunnen geven. Dit belang lijkt groter dan eventuele geluidsoverlast van extra logistiek op de vroege ochtend en de concurrentiepositie van de bakkersbranche ten opzichte van de supermarkten.

Wettelijke grondslag en/of kader:

Winkeltijdenwet, met name artikel 3, het eerste en tweede lid:

1. De gemeenteraad kan bij verordening vrijstelling verlenen van de in artikel 2 vervatte verboden.
2. De gemeenteraad kan bij verordening aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid verlenen om in de gevallen, in de verordening aan te wijzen, en met inachtneming van de daarin gestelde regels op daartoe strekkend verzoek ontheffing van de in het eerste lid bedoelde verboden te verlenen.

Dienstenrichtlijn, met name artikel 9, het eerste lid:

3. De lidstaten stellen de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit niet afhankelijk van een vergunningstelsel, tenzij aan de volgende voorwaarden is voldaan:
 - a. het vergunningstelsel heeft geen discriminerende werking jegens de betrokken dienstverrichter;
 - b. de behoefte aan een vergunningstelsel is gerechtvaardigd om een dwingende reden van algemeen belang;
 - c. het nagestreefde doel kan niet door een minder beperkende maatregel worden bereikt, met name omdat een controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te zijn.
(...).

Afstemming:

Dit voorstel is afgestemd met de Afdeling V&H, cluster Vergunningen en afdeling RO, cluster Economie.

Financiën:

Geen financiële gevolgen van het besluit.

Participatie en communicatie:

Inmiddels is er telefonisch contact geweest met Bakkerij Braam. Voor Bakkerij Braam is de zondagochtend een belangrijke ochtend voor de omzet. Hij is daarom tegen een openstelling op de zondagochtend voor de supermarkten, in het bijzonder voor de Albert Heijn.

De twee ondernemersverenigingen, Gastvrij Didam en Martinus, geven aan voor een generieke openstelling, dus voor alle winkels, te zijn. Ondernemers mogen dan zelf beslissen op de zondagochtend hun winkel al of niet te openen. Belangrijke motivatie daarvoor is de concurrentiepositie t.o.v. winkels in omliggende gemeenten en Duitsland.

Didam Have is op 10 oktober jl. over de stand van zaken ten aanzien van de behandeling van zijn verzoek geïnformeerd.

Uitvoering en evaluatie:

De uitvoering, voor zover nodig, gebeurt door de Afdeling Vergunning & Handhaving. Geen nadere planning is nodig.

Didam, 14 december 2023

Burgemeester en wethouders van Montferland,

de secretaris a.i.,
B. Booltink

de burgemeester,
H.H. de Vries

Bijlagen:

1. Aanvraag/brief mr. J.S. Haakmeester namens Didam Have B.V. d.d. 5 juni 2023
2. Advies Nysingh advocaten en notarissen d.d. 15 augustus 2023
3. Winkeltijdenwet
4. Vrijstellingenbesluit Winkeltijden
5. Verordening winkeltijden Montferland 2023
6. Toelichting bij Verordening winkeltijden Montferland 2023